Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS KENDELSE (Syvende Afdeling)

17. november 2015*

»Præjudiciel forelæggelse — artikel 99 i Domstolens procesreglement — direktiv 79/7/EØF — artikel 4, stk. 1 — ligebehandling af mandlige og kvindelige arbejdstagere — deltidsansatte, som hovedsageligt er kvinder — national lovgivning, hvori er fastsat en maksimal arbejdsløshedsunderstøttelse — lovgivning, der ved beregningen af dette beløb benytter forholdet mellem de berørte deltidsansattes arbejdstid og de fuldtidsansattes arbejdstid«

I sag C-137/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco (højesteret i den selvstyrende region Baskerlandet, Spanien) ved afgørelse af 24. februar 2015, indgået til Domstolen den 20. marts 2015, i sagen:

María Pilar Plaza Bravo

mod

Servicio Público de Empleo Estatal Dirección Provincial de Álava,

har

DOMSTOLEN (Syvende Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C. Toader, og dommerne A. Prechal (refererende dommer) og E. Jarašiūnas,

generaladvokat: E. Sharpston

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Kongeriget Spanien ved L. Banciella Rodríguez-Miñón og A. Gavela Llopis, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved S. Pardo Quintillán, A. Szmytkowska og D. Martin, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet at træffe afgørelse ved begrundet kendelse i henhold til artikel 99 i Domstolens procesreglement,

* Processprog: spansk.

afsagt følgende

Kendelse

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4, stk. 1, i Rådets direktiv 79/7/EØF af 19. december 1978 om gradvis gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til social sikring (EFT 1979 L 6, s. 24).

2 Denne anmodning er fremsat i forbindelse med en tvist mellem María Plaza Bravo og Servicio Público de Empleo Estatal Dirección Provincial de Álava (offentlig arbejdsformidling, provinsdirektoratet i Álava, herefter »SPE«) vedrørende en arbejdsløshedsydelse udbetalt til María Plaza Bravo.

Retsforskrifter

EU-retten

3 I henhold til artikel 2 i direktiv 79/7 finder dette anvendelse på bl.a. arbejdstagere, der er uden arbejde på grund af ufrivillig arbejdsløshed. Desuden finder direktivet i henhold til artikel 3 anvendelse på bl.a. lovbestemte ordninger, der sikrer beskyttelse mod arbejdsløshed.

4 Direktivets artikel 4, stk. 1, bestemmer:

»Princippet om ligebehandling indebærer, at der ikke finder nogen forskelsbehandling sted på grundlag af køn, hverken direkte eller indirekte, under henvisning særlig til ægteskabelig eller familiemæssig stilling, især for så vidt angår:

— anvendelsesområdet for ordningerne samt betingelserne for adgang til disse

— bidragspligt og beregning af bidrag

— beregningen af ydelserne, herunder ægtefælle- eller forsørgertillæg, og betingelserne for varigheden og bevarelsen af retten til ydelserne.«

Spansk ret

5 Artikel 211 i almindelig lov om social sikring (Ley General de la Seguridad Social), vedtaget ved kongeligt lovdekret nr. 1/94 af 20. juni 1994 (BOE nr. 154 af 29.6.1994, s. 20658, herefter »LGSS«), som finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen, bestemmer:

»1. Beregningsgrundlaget for arbejdsløshedsydelsen udgør gennemsnittet af det grundlag, hvorpå der er indbetalt arbejdsløshedsbidrag i løbet af de seneste 180 [arbejdsdage].

[...]

2. Ydelsens størrelse fastsættes ved anvendelse af de følgende procentsatser på beregningsgrundlaget for arbejdsløshedsydelsen: 70% i de første 180 dage og 50% herefter.

3. Den maksimale ydelse ved arbejdsløshed er 175% af det offentlige referenceindeks for indkomst til forskellige formål [indicador público de rentas de efectos múltiples, herefter »IPREM«], bortset fra tilfælde, hvor arbejdstageren har forsørgelsespligt over for et eller flere børn. I dette tilfælde er arbejdsløshedsydelsen henholdsvis 200% eller 225% af [IPREM].

Den minimale ydelse ved arbejdsløshed er henholdsvis 107% eller 80% af [IPREM], afhængigt af, om arbejdstageren har eller ikke har forsørgelsespligt over for et eller flere børn.

I tilfælde af arbejdsløshed som følge af et mistet deltidsarbejde eller fuldtidsarbejde fastsættes den maksimale og den minimale ydelse, der er omhandlet i bestemmelserne ovenfor, under hensyntagen til [IPREM] på grundlag af det gennemsnitlige antal arbejdstimer i de seneste 180 dage, jf. stk. 1, idet dette gennemsnit afvejes i forhold til antallet af dage i deltids- eller fuldtidsansættelse i den nævnte periode.

Den [IPREM], der anvendes i forbindelse med dette stykke, er den, der er gældende på tidspunktet for rettens opståen, forhøjet med en sjettedel.

[...]«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

6 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at sagsøgeren i hovedsagen siden den 30. marts 1977 havde arbejdet som servitrice på et hotel tilhørende en hotelkæde. Hun arbejdede på en tidsubestemt kontrakt på deltid, idet hendes arbejdstid svarede til 60% af en fuldtidsansats. Hun betalte bidrag til den almindelige spanske socialsikringsordning.

7 Den 9. maj 2013 blev hun afskediget i forbindelse med en kollektiv afskedigelse af økonomiske, organisatoriske og produktionsmæssige grunde, som fandt sted i flere af nævnte hotelkædes virksomheder og berørte i alt 359 arbejdstagere, hvoraf 317 var kvinder og 42 mænd.

8 Efter afskedigelsen ansøgte sagsøgeren i hovedsagen om den bidragspligtige arbejdsløshedsydelse, som SPE tildelte hende den 15. maj 2013 med virkning fra den 10. maj 2013 og for en periode på 720 dage. Ydelsens oprindelige beløb var på 21,74 EUR om dagen, som var resultatet af en beregning foretaget i to faser.

9 I første omgang blev arbejdsløshedsydelsen pr. dag beregnet ved at gange beregningsgrundlaget pr. dag med procentsatsen på 70% fastsat i LGSS' artikel 211, stk. 2. Dette beregningsgrundlag var opnået ved at dividere sagsøgeren i hovedsagens gennemsnitlige månedsløn i de sidste 180 arbejdsdage, dvs. 1 554,52 EUR, med 30. Ydelsen pr. dag beløb sig således til 36,27 EUR.

10 I anden omgang blev denne ydelse pr. dag begrænset til maksimumsbeløbet fastsat i henhold til LGSS' artikel 211, stk. 3. For så vidt som sagsøgeren i hovedsagen ikke havde nogen børn, som hun skulle forsørge, blev den maksimale månedlige arbejdsløshedsunderstøttelse først fastsat ved at gange den månedlige IPREM for 2013 – et beløb på 532,51 EUR, forhøjet med en sjettedel – med 175%. Det således opnåede beløb var på 1 087,20 EUR. Dernæst blev dette beløb divideret med 30 for at opnå den maksimale daglige arbejdsløshedsunderstøttelse. Endelig blev der på denne maksimale daglige ydelse på 36,24 EUR anvendt en koefficient på 60%, svarende til sagsøgeren i hovedsagens deltidsarbejde på 60% af fuldtidsbeskæftigelsen. Denne beregning gav et beløb på 21,74 EUR, svarende til det i præmis 8 i denne kendelse omhandlede beløb.

11 Sagsøgeren i hovedsagen indgav en administrativ klage med påstand om, at denne koefficient ikke skulle anvendes på hende. Denne klage blev afslået ved afgørelse truffet af SPE den 3. juli 2013. Denne afgørelse blev stadfæstet af Juzgado de lo Social núm. 3 de Vitoria-Gasteiz (arbejdsret nr. 3 i Vitoria-Gasteiz) ved dom af 30. juni 2014 på grundlag af LGSS' artikel 211, stk. 3.

12 Dommen blev appelleret til den forelæggende ret, som indledningsvis har anført, at deltidsansættelse i Spanien er en beskæftigelsesform, der hovedsagelig anvendes af kvinder. Denne velkendte kendsgerning bekræftes bl.a. af den arbejdsstyrkeundersøgelse, der blev udarbejdet af det nationale statistiske kontor

(Instituto Nacional de Estadística) i december 2014, og som viser, at antallet af kvinder, der arbejder på deltid i Spanien, udgør 25,3% af samtlige beskæftigede kvinder, dvs. en ud af fire, mens procentandelen for beskæftigede mænd kun udgør 7,8%, dvs. mindre end en ud af tolv.

13 Ifølge den forelæggende ret medfører anvendelsen af LGSS' artikel 211, stk. 3, en ugunstig behandling af deltidsansatte i forhold til fuldtidsansatte, idet denne bestemmelse fastsætter en maksimal arbejdsløshedsunderstøttelse fastsat under hensyntagen til IPREM beregnet ud fra det gennemsnitlige antal arbejdstimer i de seneste 180 arbejdsdage.

14 Som eksempel på denne ulighed har den forelæggende ret anført, at en deltidsansat, der som sagsøgeren i hovedsagen ikke har nogen forsørgelsespligt over for børn, der i de sidste 180 dage forud for ansættelsesforholdets ophør havde en arbejdstid svarende til 60% af den, som en fuldtidsansat har, og gennemsnitligt modtog en løn på 1 554,52 EUR om måneden, af hvilken der er blevet betalt fuldt bidrag til den sociale sikringsordning, og hvis eneste ansættelsesforhold, som har varet i 36 år, er ophørt, i alt modtager 652,20 EUR om måneden (21,74 EUR x 30 dage) som bidragspligtig arbejdsløshedsydelse, mens en fuldtidsansat i en tilsvarende familiemæssig situation og med samme løn og samme indbetaling til den sociale sikringsordning ville modtage 1 087,20 EUR (36,24 EUR x 30 dage).

15 Den forelæggende ret finder endvidere, at den i hovedsagen omhandlede regel, som er fastsat i LGSS' artikel 211, stk. 3, ikke er begrundet i objektive omstændigheder, og at den fører til en tilsidesættelse af princippet om ligebehandling og ikke-forskelsbehandling på grundlag af køn. Den har bl.a. anført, at fuldtidsansatte og deltidsansatte indbetaler det samme bidrag til arbejdsløshedsforsikring på grundlag af den løn, de modtager, mens de ydelser, de har ret til, er meget forskellige. Denne forskelsbehandling berører hovedsageligt kvinder, og den stiger proportionalt med deltidskoefficienten.

16 Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco (højesteret i den selvstyrende region Baskerlandet) har derfor besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er artikel 4, stk. 1, i direktiv 79/7 – under omstændigheder som i nærværende sag – til hinder for en national retsforskrift, hvorefter en deltidskoefficient svarende til den procentdel, som deltidsarbejdet udgør af en sammenlignelig fuldtidsansats arbejde, finder anvendelse på det maksimale beløb, der er fastsat generelt, med henblik på beregning af omfanget af den arbejdsløshedsydelse ved fuldstændig arbejdsløshed, der skal udbetales som følge af tabet af en deltidsansættelse, som var den eneste beskæftigelse, når der henses til, at deltidsansatte i denne medlemsstat for langt størstepartens vedkommende er kvinder?«

Det præjudicielle spørgsmål

17 Ifølge procesreglementets artikel 99 kan Domstolen, såfremt et præjudicielt spørgsmål er identisk med et spørgsmål, Domstolen allerede har afgjort, såfremt besvarelsen af et sådant spørgsmål klart kan udledes af retspraksis, eller såfremt besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål ikke giver anledning til nogen rimelig tvivl, til enhver tid på forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten beslutte at træffe afgørelse ved begrundet kendelse.

18 Denne processuelle bestemmelse skal bringes i anvendelse i forbindelse med den foreliggende sag.

19 Det bemærkes, at selv om det er ubestridt, at EU-retten anerkender medlemsstaternes kompetence til selv at udforme deres sociale sikringsordninger, og at det i mangel af en harmonisering i Den Europæiske Union tilkommer hver enkelt medlemsstat i lovgivningen at fastsætte betingelserne for

tildeling af ydelser på området for social sikring, forholder det sig ikke desto mindre således, at medlemsstaterne ved udøvelsen af denne kompetence skal overholde EU-retten (dom Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).

20 Følgelig er EU-retten i princippet ikke til hinder for, at den spanske lovgiver ved en bestemmelse som LGSS' artikel 211, stk. 3, vælger at fastsætte maksimums- og minimumsbeløb for arbejdsløshedsunderstøttelse og at anvende en deltidskoefficient på disse beløb. Det skal dog efterprøves i hovedsagen, om dette valg er i overensstemmelse med direktiv 79/7 (jf. analogt dom Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, præmis 26).

21 Det kan uden videre fastslås, at en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede ikke indebærer en direkte forskelsbehandling på grundlag af køn, da den finder anvendelse uden forskel på mandlige og kvindelige arbejdstagere. Det skal således undersøges, om den indebærer en indirekte forskelsbehandling baseret på dette kriterium.

22 For så vidt angår spørgsmålet, om retsforskrifter som de i hovedsagen omhandlede indebærer en indirekte forskelsbehandling som anført af den forelæggende ret, fremgår det af Domstolens faste praksis, at der foreligger indirekte forskelsbehandling, såfremt anvendelsen af en national foranstaltning – selv om den er udformet neutralt – indebærer, at langt flere kvinder end mænd faktisk behandles ugunstigt (dom Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).

23 I den foreliggende sag bemærkes, at den forelæggende rets vurdering hviler på en dobbelt forudsætning om, at den i hovedsagen omhandlede nationale bestemmelse, dvs. LGSS' artikel 211, stk. 3, vedrører gruppen af deltidsansatte, der hovedsageligt udgøres af kvindelige arbejdstagere.

24 Som det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, og som den spanske regering ligeledes har fremført, bemærkes i denne forbindelse, at den i hovedsagen omhandlede nationale bestemmelse ikke finder anvendelse på alle deltidsansatte, men udelukkende på de deltidsansatte, på hvilke maksimums- eller minimumsbeløbene for arbejdsløshedsunderstøttelsen finder anvendelse, henset til den løn, de har oppebåret i de seneste 180 arbejdsdage. Følgelig gør de generelle statistiske oplysninger vedrørende gruppen af deltidsansatte det samlet set ikke muligt at godtgøre, at væsentligt flere kvinder end mænd berøres af denne bestemmelse (jf. analogt dom Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, præmis 30).

25 Det fremgår heller ikke af de sagsakter, som Domstolen har fået forelagt, at der findes statistiske oplysninger om de arbejdstagere, der specifikt er berørt af den i hovedsagen omhandlede nationale bestemmelse, som gør det muligt at godtgøre, at langt flere kvinder end mænd berøres af denne bestemmelse.

26 Som den spanske regering og Kommissionen har anført, skal det endvidere præciseres, at de maksimumsbeløb for arbejdsløshedsunderstøttelsen, der er fastsat i LGSS' artikel 211, stk. 3, som nærmere bestemt er omhandlet i hovedsagen, i lige så høj eller endog i endnu højere grad kan være til ugunst for fuldtidsansatte, eftersom disse beløb fastsættes under hensyntagen til IPREM, der finder anvendelse på alle arbejdstagere.

27 Den omstændighed, at de pågældende maksimumsbeløb er tilpasset pro rata temporis for at tage hensyn til den deltidsansattes nedsatte arbejdstid i forhold til en fuldtidsansat, kan endvidere ikke i sig selv anses for at være i strid med EU-retten (jf. i denne retning dom Österreichischer Gewerkschaftsbund, C-476/12, EU:C:2014:2332, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).

28 Som Kommissionen med føje har anført, sikrer den pågældende tilpasning pro rata temporis i øvrigt den samme maksimale ydelse pr. arbejdet time, og den fremmer derfor ligebehandlingen.

29 Henset til ovenstående betragtninger kan den i hovedsagen omhandlede nationale bestemmelse ikke på grundlag af de forhold, der er beskrevet i forelæggelsesafgørelsen, anses for overvejende at være til ugunst for en bestemt gruppe arbejdstagere, i dette tilfælde deltidsansatte og hovedsageligt kvinder. Denne bestemmelse kan således ikke betegnes som en indirekte diskriminerende foranstaltning i henhold til artikel 4, stk. 1, i direktiv 79/7.

30 Det præjudicielle spørgsmål skal derfor besvares med, at artikel 4, stk. 1, i direktiv 79/7 – under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede – ikke er til hinder for en national retsforskrift, hvorefter en deltidskoefficient svarende til den procentdel, som deltidsarbejdet udgør af en sammenlignelig fuldtidsansats arbejde, finder anvendelse på det maksimale beløb for arbejdsløshedsydelser, der er fastsat ved lov, med henblik på beregning af omfanget af den arbejdsløshedsydelse ved fuldstændig arbejdsløshed, der skal udbetales som følge af tabet af en deltidsansættelse, som var den eneste beskæftigelse.

Sagens omkostninger

31 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Syvende Afdeling) for ret:

Artikel 4, stk. 1, i Rådets direktiv 79/7/EØF af 19. december 1978 om gradvis gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til social sikring er ikke – under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede – til hinder for en national retsforskrift, hvorefter en deltidskoefficient svarende til den procentdel, som deltidsarbejdet udgør af en sammenlignelig fuldtidsansats arbejde, finder anvendelse på det maksimale beløb for arbejdsløshedsydelser, der er fastsat ved lov, med henblik på beregning af omfanget af den arbejdsløshedsydelse ved fuldstændig arbejdsløshed, der skal udbetales som følge af tabet af en deltidsansættelse, som var den eneste beskæftigelse.

Underskrifter